دیدگاه دانشجویان و مربیان پرستاری در مورد توانمندی‌های حرفه‌ای دانشجویان در کارآموزی در عرصه دانشگاه علوم پزشکی تبریز

رضاقلی وحیدی*، نسرین دانش‌خواه، مادلین آراکس، حسین کوشاور، اصغر محمدپوراصل

چکیده

مقدمه: اغلب مطالعات پیشین به بررسی عوامل مؤثر بر فراگیری دوره آموزش پرداخته‌اند و دستاوردهای دوره آموزش پرستاری کمتر بررسی شده است. این مطالعه با هدف تعیین دیدگاه دانشجویان و مربیان پرستاری در مورد توانمندی‌های حرفه‌ای دانشجویان در کارآموزی در عرصه در دانشگاه علوم پزشکی تبریز انجام شد.

روش‌ها: در این مطالعه توصیفی در سال ۱۳۸۲، ۷٤ نفر دانشجوی ترم هشت دوره کارشناسی و ۳۳ نفر مربی پرستاری با روش سرشماری انتخاب شدند. پرسشنامه پژوهشگرساخته با مقیاس پنج نقطه‌ای لیکرت که ۹٦ سؤال را در حیطه‌های ارائه خدمات به بیمار، مراقبت از بیمار، تأمین امنیت بیمار، توانمندی‌های مدیریتی، ارتقای کیفیت مراقبت و آموزش به بیمار شامل می‌شد، بطور خودایفا بین نمونه‌ها توزیع و سپس کلیه پرسشنامه‌ها جمع‌آوری شد. داده‌ها با نرم‌افزار SPSS به صورت توزیع فراوانی و با آزمون مجذور کای تحلیل گردید.

نتایج: از دیدگاه دانشجویان و مربیان، توانمندی‌های حرفه‌ای دانشجویان در کارآموزی در عرصه، در هر شش بُعد رضایت‌بخش نبود. با استفاده از آزمون مجذور کای در ابعاد ارایه خدمات به بیمار، مراقبت از بیمار، توانمندی‌های مدیریتی ، ارتقای کیفیت مراقبت و آموزش به بیمار، بین نقطه نظرات دو گروه اختلاف معنی‌دار آماری مشاهده شد.

نتیجه‌گیری: توانمندی‌های حرفه‌ای دانشجویان در کارآموزی در عرصه دانشگاه علوم پزشکی تبریز در حد مطلوب نبود که می‌تواند ناشی از فقدان محیط حمایتی و انگیزشی، نظارت، سرپرستی و مکانیزم‌های مدیریتی باشد.

واژه‌های کلیدی: توانمندی حرفه‌ای، دانشجوی پرستاری، مربی پرستاری، دیدگاه، کارآموزی در عرصه، ارزشیابی.

مجله ایرانی آموزش در علوم پزشکی / پاییز و زمستان ۱۳۸۵؛ ۶(۲): ۱۰۷ تا ۱۱۳

مقدمه

* **آدرس مکاتبه.** دکتر رضاقلی وحیدی (استادیار)، گروه بهداشت عمومی و مدیریت، دانشگاه علوم پزشکی تبریز، تبریز.

E-mail: vahidireza@yahoo.com

نسرین دانش‌خواه، کارشناس ارشد، مادلین آرکس، مربی دانشکده پرستاری و مامایی، حسین کوشاور و اصغر محمدپوراصل، مربیان دانشکده بهداشت دانشگاه علوم پزشکی تبریز.

این مقاله در تاریخ ۸٤/٥/۳۱ به دفتر مجله رسیده، در تاریخ ۸٥/٤/۲۸ اصلاح شده و در تاریخ ۸٥/٥/۲۳ پذیرش گردیده است.

[Downloaded from ijme.mui.ac.ir on 2026-11-09]

پرسنل پرستاری، بخش عمده منابع انسانی نظام بهداشتی و درمانی کشور را تشکیل می‌دهند(۱). به منظور ارائه خدمات شایسته به بیمار و جلب رضایت‌مندی آنان، لازم است دانشجویان پرستاری با مهارت‌های عملی متناسب با نیازهای روز آشنایی کامل داشته باشند(۲). یافته‌های مطالعه‌ای نشان داده است که دانش‌آموختگان این رشته از مهارت‌های عملی و کارآیی لازم در محیط‌های واقعی کار برخوردار نیستند و در انجام وظایف شغلی دچار مشکل می‌شوند(۳). در کشور ایرلند نیز، برنامه‌های موجود برای ایجاد توانمندی‌های لازم در پرستاران شاغل به تحصیل مؤثر نبوده است(٤). در اسکاتلند نیز دانشجویان از کم و کیف مهارت‌های بالینی که در طی دوره کارآموزی کسب نموده بودند، رضایت نداشتند(٥). مطالعه‌ای در دانشگاه علوم پزشکی تهران، پرورش‌ندادن تفکر خلاق و انتقادی در دانشجویان پرستاری را علت ناتوانی پرستاران در بکارگیری آموخته‌هایشان در محیط‌های واقعی گزارش نموده(٦) و مطالعه‌ای در دانشگاه علوم پزشکی ایلام، عدم وجود امکانات و تسهیلات آموزشی را به عنوان عوامل مؤثر بر کیفیت ضعیف برنامه‌های کارآموزی مطرح نموده است(۷).

همخوانی سرفصل‌های دروس نظری با مهارت‌های عملی دوره کارآموزی و وجود مربیان ماهر در عرصه‌های کارآموزی، از جمله فاکتورهای مؤثر بر اثربخشی برنامه گزارش شده است(۸). کمبود بیمار، ارتباط نامناسب اعضای تیم بهداشتی و درمانی با کارآموز، عملکرد ضعیف مربیان، امکانات و تجهیزات ناکافی و عدم تناسب رشته تحصیلی مربیان کارآموزی با رشته تحصیلی دانشجویان و دریافتی‌های نامتناسب مربیان از عوامل دیگر مشکلات آموزش بالینی بوده است(۹تا۱۳).

برای اینکه دانش‌آموختگان رشته پرستاری بتوانند مسؤولیت‌های شغلی آینده و مهارت‌های لازم را کسب نمایند، باید به کیفیت آموزش در دوره کارآموزی توجه شود(۱٤و۱٥). دوره کارآموزی بخش اساسی آموزش مهارت‌های عملی است و چنان که طی این دوره، مسؤولین آموزش نتوانند توانمندی‌های مورد انتظار را ایجاد نمایند، از انجام وظایف خود کوتاهی نموده‌اند(۱٦).

اغلب مطالعات پیشین به شناسایی عوامل مؤثر بر کیفیت دوره کارآموزی، موفقیت و یا شکست آن پرداخته‌اند و کمتر به مقوله ارزیابی میزان توانمندی‌های دانشجویان توجه شده است. در این مطالعه سعی شد که توانمندی‌های حرفه‌ای کسب شده دانشجویان از نظر مربیان و دانشجویان به عنوان افراد مطلع در مقطع کارآموزی در عرصه پرستاری مطالعه شود. هدف از این مطالعه، تعیین دیدگاه دانشجویان و مربیان پرستاری در مورد توانمندی‌های حرفه‌ای دانشجویان در کارآموزی در عرصه دانشگاه علوم پزشکی تبریز بود تا با شناخت توانمندی دانشجویان بتوان نسبت به اصلاح آموزش بالینی این بخش مهم کارآموزی دانشجویان پرستاری توجه و در جهت تقویت توانمندی آنها گام بر داشت.

روش‌ها

این مطالعه توصیفی در دانشکده پرستاری و مامایی دانشگاه علوم پزشکی تبریز در سال ۱۳۸۲ انجام شد. جامعه پژوهش، کلیه مربیان بالینی استخدام رسمی و دانشجویان ترم ۸ پرستاری روزانه و شبانه دانشکده پرستاری و مامایی دانشگاه علوم پزشکی تبریز بودند. نمونه‌ها شامل ۷٤ دانشجو و ۳۳ مربی بود که با روش سرشماری نمونه‌گیری شدند.

ابزار گردآوری داده‌ها پرسشنامه پژوهشگرساخته، شامل ٦ بخش و ۹٦ سؤال بود که ابعاد مختلف مهارت‌های ضروری برای دانش‌آموختگان پرستاری را پوشش می‌داد. مقیاس پرسشنامه به صورت رتبه‌ای پنج نقطه‌ای از خیلی خوب تا خیلی ضعیف بود. بخش اول پرسشنامه، شامل ۱۳ سؤال در مورد مهارت‌های ارائه خدمات به مددجو، بخش دوم، شامل ۲٥ سؤال پیرامون مراقبت از بیمار، بخش سوم، شامل۱٥ سؤال در رابطه با تأمین امنیت بیمار، بخش چهارم، شامل ۲۳ سؤال در مورد توانمندی‌های مدیریتی، بخش پنجم، شامل ۸ سؤال پیرامون مهارت‌های کنترل کیفیت خدمات و بالاخره بخش آخر، شامل ۱۲ سؤال در رابطه با آموزش بیمار بود. پرسش‌نامه‌ها بدون ذکر نام و با کسب رضایت پاسخگویان توزیع و اطلاعات کاملاً محرمانه تلقی شد. روایی پرسشنامه با روایی محتوایی تأیید

[Downloaded from ijme.mui.ac.ir on 2026-11-09]

شد. پایایی پرسشنامه نیز با روش آزمون مجدد انجام گرفت. ضریب همبستگی دو آزمون ۰/۸۳= r و در حد قابل قبول بود.

پرسش‌نامه‌ها توسط پژوهشگر بین واحدهای پژوهش (مربیان و دانشجویان) به صورت خودایفا توزیع گردید و تا سه هفته بعد بطور کامل جمع‌آوری شد. در تحلیل داده‌ها، موارد بسیار خوب و همچنین بسیار ضعیف و ضعیف با یکدیگر ادغام شدند. تحلیل دادها با نرم‌افزار SPSS به صورت توزیع فراوانی، و مقایسه دیدگاه دانشجویان و مربیان با آزمون مجذور کای انجام شد.

نتایج

توانمندی‌های حرفه‌ای دانشجویان در دوره کارآموزی در عرصه از دیدگاه اکثریت مربیان و دانشجویان در حد متوسط بود. در ابعاد ارائه خدمات به بیمار، مراقبت از بیمار، شایستگی و توانمندی‌های مدیریتی، ارتقای کیفیت مراقبت‌ها و آموزش بیمار بین نقطه نظرات دو گروه اختلاف معنی‌دار آماری داشت (جدول ۱).

دیدگاه دانشجویان و مربیان پرستاری در مورد توانمندی‌های حرفه‌ای دانشجویان در کارآموزی در عرصه در ۱۹۶ مهارت مشخص گردید. با توجه به وسعت نوع مهارت و طبقه‌بندی مهارت‌ها در سه سطح خوب (مجموع بسیار خوب و خوب) ، متوسط و ضعیف (مجموع ضعیف و بسیار ضعیف)، تنها مهارت‌هایی که در حیطه‌های شش‌گانه به صورت خوب و ضعیف گزارش شدند در جدول دو ارائه گردیده و بیانگر آن است که با این که دانشجویان و مربیان توانمندی حرفه‌ای را در بسیاری از رویه‌ها، خوب ارزیابی نموده‌اند، ولی ضعف مهارت دانشجویان نیز قابل توجه است.

جدول ۱: توزیع فراوانی دیدگاه مربیان و دانشجویان پرستاری دانشگاه علوم پزشکی تبریز در مورد توانمندی‌های حرفه‌ای در کارآموزی در عرصه

حیطه‌های مهارتی	مربی	دانشجو	جمع	†X^2	P
ارائه خدمت به بیمار					
ضعیف	۲(٪۶/۱)	۱۵(٪۲۰/۳)	۱۷(٪۱۵/۹		
متوسط	۲۱(٪۶۰/۶)	۵۱(٪۶۸/۶)	۷۲(٪۶۹/۲)	۸/۱۵	۰/۰۱۷
خوب	۱۰(٪۳۰/۳)	۸(٪۱۰/۸)	۱۶(٪۱۴/۹)		
مراقبت از بیمار					
ضعیف	۲(٪۶/۱)	۱۵(٪۲۰/۳)	۱۷(٪۱۵/۹)		
متوسط	۲۱(٪۶۰/۶)	۵۱(٪۶۸/۹)	۷۲(٪۶۹/۲)	۸/۱۵	۰/۰۱۷
خوب	۱۰(٪۳۰/۳)	۸(٪۱۰/۸)	۱۸(٪۱۴/۹)		
تأمین امنیت بیمار					
ضعیف	۸(٪۲۴/۲)	۲۰(٪۲۷)	۲۸(٪۲۶/۲)		
متوسط	۲۲(٪۶۶/۷)	۵۰(٪۶۷/۶)	۷۲(٪۶۷/۳)	۰/۵۴	۰/۷۶
خوب	۳(٪۹/۱)	۴(٪۵/۴)	۷(٪۶/۵)		
شایستگی‌های مدیریتی					
ضعیف	۷(٪۲۱/۲)	۲۱(٪۲۸/۴)	۲۸(٪۲۶/۲)		
متوسط	۱۷(٪۵۱/۵)	۴۹(٪۶۶/۲)	۶۶(٪۶۱/۷)	۱۰/۲۳	۰/۰۰۶
خوب	۹(٪۲۷/۳)	۴(٪۵/۴)	۱۳(٪۱۲/۱)		
ارتقای کیفیت مراقبت					
ضعیف	۸(٪۲۴/۲)	۲۹(٪۳۹/۲)	۳۷(٪۳۴/۶)	۹/۲۳	۰/۰۰۹

[Downloaded from ijme.mui.ac.ir on 2026-11-09]

متوسط	۱۵(٪٤٥/٥)	۳۹(٪٥۲/۷)	٥٤(٪٥۰/٥)		
خوب	۱۰(٪۳۰/۳)	٦(٪۸/۱)	۱٦(٪۱٤/۹)		
آموزش بیمار					
ضعیف	٦(٪۱۸/۲)	۳۰(٪٤۰/٥)	۳٦(٪۳٤/٦)		
متوسط	۱۸(٪٥٤/٥)	۳٦(٪٤۸/٦)	٥٤(٪٥۰/٥)	۷/٤٤	۰/۰۲٤
خوب	۹(٪۲۷/۳)	۸(٪۱۰/۸)	۱۷(٪۱٤/۹)		

† درجه آزادی در تمام موارد برابر ۲ بود.

جدول ۲: دیدگاه دانشجویان و مربیان پرستاری درمورد توانمندی‌های خوب و ضعیف دانشجویان پرستاری در حیطه‌های شش گانه کارآموزی در عرصه دانشگاه علوم پزشکی تبریز

خوب	ضعیف
ابعاد ارائه خدمت به بیمار	
مهارت برقراری ارتباط کلامی مؤثر با مددجو	توانایی آشنا نمودن بیمار به حقوق اجتماعی و اقتصادی
مهارت رعایت و حفظ خلوت بیمار به هنگام انجام برخی اقدامات و پرسیجرها	توانایی آشنا نمودن بیمار به حمایت‌های اجتماعی و اقتصادی
مهارت در نحوه برخورد با مددجو و خانواده	مهارت جلب مشارکت خانواده مددجو
مهارت در احترام گذاشتن به آداب ، رسوم، فرهنگ و مذهب مددجو	
توانایی توضیح مراقبتهای پرستاری به بیمار	
ابعاد توانمندی مراقبت از بیمار	
مهارت در بکارگیری اصول صحیح موقع سندگذاری، کاتترگذاری و بازکردن راه وریدی	مهارت انجام معاینات روانی و بررسی مسائل اجتماعی
مهارت لازم برای انجام مراقبت‌های بعد از عمل	مهارت تشخیص پیشرفت روند بیماری و حصول نتایج مورد نظر
توانمندی لازم در مراقبت از زخم با اصول صحیح	مهارت شناسایی و برطرف کردن عامل اضطراب در مددجو
مهارت تزریق صحیح داروها به روش‌های مختلف ID، SC، IM و IV	توانمندی تدارک محیط مناسب برای خواب راحت مددجو
ابعاد تأمین امنیت بیمار	
مهارت در پیشگیری از آسپیراسیون در بیماران بیهوش و نیمه بیهوش	توانایی ایجاد محیط امن برای بیمار از طریق مدیریت صحیح جا به جایی وسایل مورد نیاز مددجو
مهارت در پیشگیری از آمبولی هوا موقع ترانسفوزیون و انفوزیون مایعات وریدی	مهارت بکارگیری روش‌های مراقبت از دهان در بیماران NPO، بی‌هوش و نیمه بی‌هوش
مهارت شستن دستها به طرز صحیح قبل و بعد از هر اقدام پرستاری	مهارت آموزش به پرسنل خدمات و رختشوی‌خانه در مورد چگونگی برخورد با پوشش‌های آلوده
توانایی در انجام اقدام مناسب برای جلوگیری از زمین‌خوردن بیماران ناتوان	مهارت آموزش به پرسنل خدمات در مورد اسکراپ و نظافت بخش‌ها بطور صحیح
ابعاد شایستگی‌های مدیریتی	
مهارت برقراری ارتباط صحیح با پرسنل و همکاران	مهارت تصمیم‌گیری در خصوص وظایف خود با توجه به ارزش‌ها و فلسفه سازمان
مهارت کنترل و نظارت بر کار تیم	مهارت لازم در مدیریت زمان (Time Management)
مهارت هدایت و رهبری تیم	توانمندی رهبری در شرایط بحران یا مدیریت بحران
	مهارت بکارگیری ابزارهای مدیریتی برای اولویت‌بندی اقدامات
	توانایی انتقال و تفهیم اهداف اعضای تیم پرستاری به سایر گروه‌ها
ابعاد ارتقای کیفیت مراقبت سلامتی	
مهارت تشخیص نیازهای مشتریان (بیماران و همکاران)	توانایی تشخیص موانع برای ارائه خدمات با کیفیت
	توانایی تشخیص و پیشگیری از کارهای موازی (دوباره‌کاری‌ها)
	توانایی بکارگیری استانداردهای خدمات پرستاری
	مهارت لازم برای توسعه مستمر توانایی‌های فردی و حرفه‌ای
ابعاد توانمندی آموزش به بیمار	

[Downloaded from ijme.mui.ac.ir on 2026-11-09]

بحث

به منظور بهبود فرایند آموزش توانمندی‌های ضروری در دوره کارآموزی و در نتیجه ارائه مراقبت با کیفیت به بیمار، ارزیابی برنامه‌های کارآموزی امری ضروری بود. ارزیابی مستمر برنامه‌های آموزشی و شناسایی نقاط قوت و ضعف و در نهایت، طراحی مداخله مناسب، امکان بهبود برنامه کارآموزی را ممکن می‌سازد. یافته‌های پژوهشی نشان می‌دهد که آموزش بالینی در دوره کارآموزی بد و خیلی بد توصیف می‌شود که با یافته‌های این مطالعه کمی اختلاف نشان می‌دهد(۱۲). در پژوهشی به این نتیجه رسیده‌اند که مدیران پرستاری در ابعاد دانش و عملکرد مدیریتی، توانایی کافی ندارند(۱۷). یافته‌های ایشان با یافته‌های این مطالعه همخوانی دارد زیرا نمونه‌های مورد مطالعه در این پژوهش اظهار داشتند که به آموزش مهارتهای مدیریتی، از جمله ابزارهای ارتقای کیفیت خدمات در دوره کارآموزی کمتر توجه می‌شود.

یافته‌های این مطالعه در خصوص توانمندی‌های آموزش به بیمار با یافته‌های مطالعه مشابه که در این خصوص انجام گرفته و نشان داده است که فقط ۵۰ درصد از پرستاران آموزش به بیمار را به نحو احسن انجام می‌دهند و دلیل عمده آن را در کمبود دانش آنان در زمینه فرایند آموزش به بیمار می‌دانند، همخوانی دارد(۱۸). مطالعه‌ای نشان داد کیفیت آموزش مهارتهای عملی از دیدگاه دانشجویان در حد متوسط و از دیدگاه مربیان ضعیف بوده است(۷). در مطالعه‌ای دیگر به این نکته اشاره نموده‌اند که به اعتقاد دانشجویان، دوره کارآموزی در آموزش، توانمندی‌های لازم را در حد متوسط ایجاد می‌نماید(۱٤) که با یافته‌های مطالعه حاضر همخوانی دارد.

داده‌های این پژوهش نشان می‌دهد که شیوه مدیریت دوره کارآموزی، به دلیل وجود نارسایی، نیازمند توجه اساسی است. با توجه به اینکه عوامل موثر بر نارسایی‌های احتمالی، از جمله فراهم نبودن مربیان با انگیزه، فیلد های آموزشی اختصاصی و مناسب، نظام ارزشیابی نهادینه شده، کم‌ارزش تلقی نمودن درس کارآموزی و سپردن برگزاری دوره به افراد کم‌تجربه، دوره کارآموزی در توانمندی‌های دانشجویان شناسایی نشده‌اند، لازم است این عوامل در هر کدام از حیطه‌ها، از نظر روش نیازسنجی، روش آموزشی و اجرا و ارزشیابی مطالعه شوند تا بتوان سیاستی مناسب اتخاذ نمود. به عبارت دیگر، یافته‌های این مطالعه می‌توانند در تدوین فرضیه برای پژوهش‌های آینده کمک شایان توجه نمایند و به هیچ وجه، به دلیل تفاوت‌های زمینه‌ای (Context) قابل تعمیم به دوره کارآموزی سایر دانشگاه‌ها نیستند.

از محدودیت‌های اساسی پژوهش می‌توان به این نکته اشاره نمود که دانشجویان و مربیان امیدوار نبودند که از یافته‌های پژوهش در تصمیم‌گیری استفاده شود، بنابراین، به تکمیل پرسشنامه‌ها زیاد علاقه‌مند نبودند، که احتمالاً در دقت یافته‌ها تأثیر دارد و به دلیل ماهیت مقطعی ارزشیابی دوره کارآموزی در چارچوب این پروژه پژوهشی، یافته‌های به دست آمده تعمیم‌پذیری کمتری برای سیاست‌گذاری‌های قاطع دارد. پیشنهاد می‌شود ارزشیابی به شکل مستمر و نهادینه همه ساله انجام پذیرد، تا بتوان به بهبود دوره کمک نمود.

[Downloaded from ijme.mui.ac.ir on 2026-11-09]

نتیجه‌گیری

توانمندی‌های حرفه‌ای دانشجویان در کارآموزی در عرصه دانشگاه علوم پزشکی تبریز در حد مطلوب ایجاد نمی‌شود. کاستی موجود در توانمندی‌های حرفه‌ای دانشجویان، بین آنچه که هست و آنچه که باید باشد، می‌تواند ناشی از فقدان محیط حمایتی (Supportive Environment) و انگیزشی (Incentive Environment)، نظارت، سرپرستی و مکانیزم‌های مدیریتی باشد. بنابراین، پیشنهاد می‌شود قبل از هرگونه اقدام، تأثیر عوامل فوق بر میزان توانمندی‌های حرفه‌ای دانشجویان مطالعه شود تا سپس بتوان مداخله موثری را طراحی و اجرا نمود.

منابع

۱. قابلجو منیژه، دواچی اقدس، ابراهیمی اختر. در ترجمه: راهنمای مدیریت پرستاری. مارنِیز تومی (مؤلف). چاپ اول. تهران: شهر آشوب. ۱۳۷۱.

۲. یعقوبی طاهره, روانبخش اسماعیل، یعقوبیان محبوبه. بررسی وضعیت آموزش بالینی (کارآموزی در عرصه) از دیدگاه دانشجویان ترم آخر پرستاری و مامایی نسیبه ساری. مجموعه مقالات همایش هماهنگی آموزش, بهداشت و درمان در پرستاری ۱۳۷۹. تهران: دانشگاه علوم پزشکی اِیران. صفحه ٤٥.

3. Norman IJ, Redfern S, Bodley D, Holroyd S, Smith C, White E. The changing emphasis of mental health and learning disability.nurse education in the UK and ideal models of its future development. [cited 2006 Oct 16]. Available from: www.blackwell-synergy.com/doi/pdf/10.1046/j.1365-2850.1998.00089.x

4. Fealy GM. Aspects of curriculum policy in preregistration nursing education in the Republic of Ireland: issues and reflections. J Adv Nurs 2002;37(6): 558-65.

5. Calman L, Watson R, Norman I, Redfern S, Murrells T. Assessing practice of student nurses: methods, preparation of assessors and student views. J Adv Nurs 2002;38(5): 516-23.

٦. محسن‌پور لیدا، ونکی زهره. بررسی موانع موجود در توانمندسازی دانشجویان پرستاری در آموزش بالینی. مجله ایرانی آموزش در علوم پزشکی ۱۳۸٤؛ ١٤(ویژه‌نامه هفتمین همایش کشوری آموزش پزشکی): صفحه ۱۷۰.

۷. علایی مرضیه ، یارمحمدیان محمدحسین. ارزشیابی برنامه‌های آموزش مامایی از دیدگاه اساتید و دانشجویان علوم پزشکی ایلام. مجله علمی دانشگاه علوم پزشکی ایلام ۱۳۷۹؛ ۸(۲۸): صفحه ٤٦.

۸. علیزاده مهستی، سیاح‌ملی منیژه. دیدگاه کارورزان پزشکی در مورد مشکلات آموزش بالینی دانشکده پزشکی تبریز و راه‌کارهای حل آنها. مجله ایرانی آموزش در علوم پزشکی ١٣٨٤؛ ١٤(ویژه نامه هفتمین همایش کشوری آموزش پزشکی): صفحه ١٦٧.

9. Kapborg I. The nursing education programme in Lithuania: voices of student nurses. J Adv Nurs 2000; 32(4): 857-63.

10. Balogh R, Beattie A. Defining quality in training institutions. Nurs Times 1991; 87(47): 44-7.

۱۱. یعقوبی طاهره، سالمه فاطمه، گل‌محمدی فرحناز، یعقوبیان محبوبه، وزیری فرخنده. بررسی کیفیت آموزش بالینی از دیدگاه دانشجویان پرستاری کارورز و کارآموز پرستاری. مجله ایرانی آموزش در علوم پزشکی ١٣٨٤؛ ١٤(ویژه نامه هفتمین همایش کشوری آموزش پزشکی): صفحه ۱۷۳.

۱۲. شهبازی لیلی، سلیمی طاهره. وضعیت آموزش بالینی از دیدگاه دانشجویان پرستاری و مامایی. مجله دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی و درمانی شهید صدوقی یزد ۱۳۷۹؛ ۸(۲): صفحات ۹۷ تا ۱۰۳.

۱۳. باقیانی‌مقدم محمدحسین، احرام‌پوش محمدحسن، شکاری شهره، قائم‌محمدی خانم. .بررسی مشکلات آموزش کارآموزی و کارورزی از دیدگاه مربیان مرتبط با دانشکده بهداشت. مجله ایرانی آموزش در علوم پزشکی ١٣٨٤؛ ١٤(ویژه نامه هفتمین همایش کشوری آموزش پزشکی): صفحه ١٦٦.

١٤. فرنیا فرحناز. آموزش بالینی اثربخش در پرستاری و مامایی. مجموعه مقالات همایش هماهنگی آموزش, بهداشت و درمان در پرستاری ۱۳۷۹؛ تهران: دانشگاه علوم پزشکی اِیران. صفحه ٤٦.

[Downloaded from ijme.mui.ac.ir on 2026-11-09]

۱۵. ستارزاده نیلوفر، یاوری‌کیا پریسا. بررسی خصوصیات مربی بالینی ایده‌آل از دیدگاه دانشجویان مامایی‌دانشکده پرستاری و مامایی تبریز. مجموعه مقالات همایش هماهنگی آموزش, بهداشت و درمان در پرستاری ۱۳۷۹؛ تهران: دانشگاه علوم پزشکی اِیران. صفحه ۳٤۰

16. Watson R. Clinical competence: starship enterprise or straitjacket? Nurse Educ Today 2002; 22(6): 476-80.

۱۷. عظیمیان جلیل, بررسی نیازهای آموزشی مدیران پرستاری درباره تضمین کیفیت مراقبت‌های پرستاری در بیمارستان‌های وابسته به دانشگاه علوم پزشکی قزوین ۱۳۷۹. مجموعه مقالات همایش هماهنگی آموزش, بهداشت و درمان در پرستاری ۱۳۷۹؛ تهران: دانشگاه علوم پزشکی اِیران. صفحه ۷۹.

18. Hendricks-Thomas JM, Crosby DM, Mooney DC. Education in critical care nursing: a new beginning. Intensive Crit Care Nurs 1995; 11(2): 93-9.

[Downloaded from ijme.mui.ac.ir on 2026-11-09]

Nursing Students' and Instructors' Viewpoints Regarding Professional Abilities of Students in Internship Program at Tabriz University of Medical Science

Vahidi RG, Danesh Khah N, Araks M, Koshavar H, Mohammadpour Asl A

Abstract

Introduction: *Most of previous studies have focused on factors affecting learning during nursing educational program, and a few researches have been conducted on students' achievements. The present research aimed to determine nursing students' and instructors' viewpoints regarding the level of skills gained by students during internship in Tabriz University of Medical Sciences.*

Methods: *In this descriptive study conducted in 2003, 74 bachelor nursing students attending internship program and 33 instructors were selected using census method of sampling. A researcher made questionn-aire with five point Likert scale and including 96 questions was distributed as self-administered. The questionnaire covered a variety of dimensions such as providing services for patients, patient care, patient safety, management skills, quality improvement, and patient education. The data was analyzed by SPSS software using frequency distribution, and Chi^2.*

Results: *The achieved professional abilities in all dimensions were not satisfactory. There was a significant difference between students' and instructors' viewpoints, on the level of professional skills in patients' services, patient care, management skills, quality improvement, and patient education.*

Conclusion: *Students' professional abilities during internship program were not optimum. The gap is probably due to the absence of good, supportive and incentive environment, or due to the lack of appropriate stewardship and management mechanisms.*

Key words: Professional ability, Nursing student, Nursing instructor, Viewpoint, Nursing internship, Evaluation.

Address: Reza Gholi Vahidi, Assistant professor, Department of Public Health and Management, Tabriz University of Medical Sciences, Tabriz, Iran. E-mail: vahidireza@yahoo.com

Iranian Journal of Medical Education 2006; 6(2): 107-112.

[Downloaded from ijme.mui.ac.ir on 2026-11-09]